

Cyngor Abertawe – Crynodeb Archwilio Blynyddol 2025

Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2026

Cynnwys

Cynnwys	2
Cyflwyniad	4
Cipolwg ar eich archwiliad	5
Canfyddiadau archwilio cyfrifon	6
Canfyddiadau archwilio perfformiad	8
Ansawdd archwilio	10
Gwybodaeth bellach	11

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol, Swyddfa Archwilio Cymru na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw ddibyniaeth ar y ddogfen hon neu ddefnydd arall ohoni gan unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na gweithiwr arall yn rhinwedd eu swydd unigol, neu unrhyw ddefnydd gan unrhyw drydydd parti.

I gael rhagor o wybodaeth, neu os oes angen unrhyw un o'n cyhoeddiadau arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, cysylltwch â ni dros y ffôn ar 029 2032 0500, neu drwy e-bostio post@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cyflwyniad

Adrian Crompton

Archwilydd
Cyffredinol Cymru

Mae'n bleser gennyf rannu fy Nghrynodeb Archwiliad Blynyddol ar gyfer Cyngor Abertawe. Mae'n crynhoi'r prif ganfyddiadau o'm gwaith archwilio yn 2025 a gynhaliwyd i gyflawni fy nghyfrifoldebau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Rhoddais farn ynghylch a oedd y cyfrifon wedi'u paratoi'n briodol, ac a oeddent yn rhoi darlun gwir a theg, ym mhob agwedd berthnasol.

Mae fy nhîm archwilio hefyd wedi asesu a yw'r Cyngor wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau, ac wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Wrth wneud hynny, mae fy nhîm archwilio wedi adolygu trefniadau rheoli risg, comisiynu a seiberddiogelwch y Cyngor. Fel y nodir yn fy nghynllun archwilio, mae'r adolygiadau hyn wedi'u cynnal yn unol â'r [Safonau Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio \(INTOSAI\)](#).

Mae canfyddiadau manwl yr archwiliad ar gyfer pob un o fy adolygiadau wedi'u nodi yn yr adroddiadau priodol y mae fy nhîm archwilio wedi'u cyflwyno drwy gydol y flwyddyn. Mae'r adroddiadau archwilio perfformiad ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#) a cheir rhagor o ddolenni yn y crynodeb.

Dylid rhannu'r Crynodeb Archwilio Blynyddol â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu. Yna byddaf yn sicrhau bod y crynodeb ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Hoffwn ddiolch yn fawr iawn i swyddogion y Cyngor am eu cymorth a'u cydweithrediad drwy gydol fy archwiliad.

Cipolwg ar eich archwiliad

Cefais y cyfrifon drafft ar 30 Mehefin 2025. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a'r papurau gwaith yn dda.

Rhoddais farn ddiamod ar y cyfrifon ar ôl y terfyn amser statudol o 31 Hydref 2025. Roedd un camddatganiad nas cywirwyd yn y cyfrifon. Cofnodwyd un mater sylweddol arall.

Canfu fy ngwaith archwilio perfformiad fod gan y Cyngor drefniadau ar waith i sicrhau gwerth am arian drwy ei drefniadau rheoli risg, comisiynu a seiberddiogelwch. Fodd bynnag, canfu fy nhîm fod cyfleoedd i'r Cyngor gryfhau agweddau ar ei drefniadau.

Gwnaeth fy nhîm archwilio nifer o argymhellion i'r Cyngor sy'n canolbwyntio ar sicrhau cydymffurfiaeth â'i drefniadau comisiynu, sicrhau bod swyddogion ac Aelodau'n deall cymhwysiad a gwerth ei lefelau archwaeth risg a goddefgarwch, datblygu mesurau rheoli SMART cymesur ac asesu effeithiolrwydd y camau rheoli hynny.

Mae rhywfaint o waith ar ôl o fy Nghynllun Archwilio dyddiedig Mai 2025. Mae fy nhîm yn disgwyl cwblhau'r gwaith hwn erbyn mis Mehefin 2026.

Canfyddiadau archwilio cyfrifon

Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos stiwardiaeth arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau net/cronfeydd wrth gefn, cyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr, a'i lif arian parod. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny yn rhoi barn ynghylch a gafodd y cyfrifon eu paratoi'n briodol ac a oeddent yn rhoi golwg wir a theg, ym mhob agwedd berthnasol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau wrth archwilio'r cyfrifon yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad o Gyfrifoldebau](#) sydd ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Cyflwynwyd y cyfrifon drafft i'w harchwilio ar 16 Rhagfyr 2025. Roedd hyn ar ôl y terfyn amser o 30 Mehefin 2025 a osodwyd gan Lywodraeth Cymru. Dyma'r bedwaredd flwyddyn yn olynol nad yw'r Cyngor wedi bodloni'r amserlenni a osodwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer paratoi eu cyfrifon blynyddol ac roedd yn sylweddol hwyrach nag yn y blynyddoedd blaenorol. Roedd ansawdd y cyfrifon drafft a gyflwynwyd i'w harchwilio yn dda ar y cyfan.

Fy marn archwilio

Rhaid i mi roi gwybod am faterion sy'n codi o'm gwaith i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu i'w hystyried cyn i mi gyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Nodais y materion hyn yn fy Adroddiad Archwiliad o Gyfrifon i'r Pwyllgor Llywodraethu ar 11 Mawrth 2026.

Cywirdeb y paratoi

Gwnaed nifer o newidiadau i'r cyfrifon drafft yn deillio o'm gwaith archwilio.

Roedd un camddatganiad nas cywirwyd mewn perthynas â chyfrifyddu ar gyfer ychwanegiad ased tir cyn i'r Cyngor gael y premiwm prydles. Nid oedd y camddatganiad hwn yn berthnasol i'r cyfrifon a bydd yn cael ei adlewyrchu'n gywir yng nghyfrifon 2025-26.

Cofnodwyd un mater sylweddol arall mewn perthynas ag anawsterau'r Cyngor i gynhyrchu cyfrifon amserol a chyflawni terfynau amser statudol ar gyfer cyfrifon.

Ni nododd fy ngwaith unrhyw wendidau perthnasol mewn rheolaethau mewnol (fel y bo'n berthnasol i'm harchwiliad), ac ni wneuthum unrhyw argymhellion.

Paratowyd Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac Adroddiad Naratif y Cyngor yn unol â Chod CIPFA a chanllawiau perthnasol. Roeddent hefyd yn gyson â'r datganiadau ariannol ac â'm gwybodaeth i am y Cyngor.

Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon y Cyngor wedi'u paratoi'n briodol ac yn gywir yn eu hanfod a rhoddais farn archwilio ddiamod arnynt.

Cwblhau'r archwiliad

Cyhoeddais y dystysgrif yn cadarnhau bod yr archwiliad o gyfrifon 2024-25 wedi'i gwblhau ar 26 Mawrth 2026.

Gwaith cyfrifon eraill

Yn ogystal â'm cyfrifoldebau dros archwilio cyfrifon y Cyngor mae gennyf gyfrifoldeb hefyd am ardystio nifer o hawliadau a ffurflenni grant.

Nid yw'r gwaith hyd yma wedi nodi unrhyw broblemau sylweddol.

Canfyddiadau archwilio perfformiad

Trefniadau comisiynu

Edrychodd fy nhîm ar sut mae trefniadau comisiynu'r Cyngor yn cymhwyso ystyriaethau gwerth am arian ac egwyddor datblygu cynaliadwy.

Cefais fod gan drefniadau comisiynu'r Cyngor y rhan fwyaf o'r elfennau i sicrhau ei hun ei fod yn sicrhau gwerth am arian wrth gomisiynu gwasanaethau, er bod cyfleoedd i gryfhau'r trefniadau hyn ymhellach.

Gwneuthum dri argymhelliad yn canolbwyntio ar gryfhau trefniadau comisiynu, sicrhau cydymffurfiaeth â threfniadau comisiynu a chyflwyno adolygiad rheolaidd o drefniadau comisiynu'r Cyngor.

Adolygiad o drefniadau rheoli risg corfforaethol

Ystyriodd fy nhîm a yw trefniadau rheoli risg corfforaethol y Cyngor yn cefnogi cyflawniad ei amcanion strategol.

Cefais fod y Cyngor wedi cryfhau ei ddull o reoli risg dros y blynyddoedd diwethaf. Gwerthusodd ei bolisi a'i fframwaith rheoli risg ddechrau 2024. Wrth wneud hynny, nododd y Cyngor fod angen sicrhau bod rheoli risgiau yn ymddygiad wedi'i ymgorffori, ac mae wrthi'n rhoi gwelliannau ar waith. Mae'r Cyngor yn dangos cydymffurfiaeth rhwng ei weithgareddau rheoli risg ac amcanion strategol.

Fodd bynnag, gwelsom rai anghysondebau bach yn y ffordd gynnar o gymhwyso'r trefniadau diwygiedig. O ystyried ei gyfnod presennol o weithredu ei bolisi a'i fframwaith diwygiedig, nid yw'r Cyngor wedi asesu effeithiolrwydd ei ddull eto.

Gwnes i bedwar argymhelliad yn cwmpasu nodi, rheoli, monitro ac adrodd ar risgiau, yn ogystal â gwerthusiad y Cyngor o'i drefniadau.

Archwiliad o drefniadau seiberddiogelwch

Ystyriodd fy nhîm drefniadau seiberddiogelwch a chydnerthedd y Cyngor.

O ganlyniad i natur y pwnc, ystyriwyd ein hadroddiad gan Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cyngor yn breifat, ac nid yw'r adroddiad wedi'i gyhoeddi ar ein gwefan.

Gwaith archwilio perfformiad ar y gweill

Ar adeg yr adroddiad, roedd yr adolygiadau canlynol o Gynllun Archwilio 2025 yn mynd rhagddynt yn y Cyngor:

- adolygiad thematig – heriau recriwtio a chadw staff;
- adolygiad lleol – gwrth-dwyll;
- adolygiad lleol – tai a digartrefedd.

Ansawdd archwilio

Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru yn absoliwt. Credwn fod ansawdd archwilio yn ymwneud â gwneud pethau'n iawn y tro cyntaf.

Rydym yn defnyddio tair llinell o sicrwydd i ddangos sut rydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydlynu a goruchwyllo'r trefniadau hynny. Rydym yn craffu'n annibynnol ar ein gwaith gan Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr, ac mae Cadeirydd y Bwrdd yn gweithredu fel cyswllt â'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. I gael rhagor o wybodaeth gweler ein [Hadroddiad Ansawdd Archwilio 2024](#).

Ein Pobl

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- - Goruchwyliaeth ac adolygu

Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio Dewis y tîm cywir

- Platform archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technegol

Sicrwydd annibynnol

- Adolygiadau Ansawdd Allanol
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddiad o wraidd y problem
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

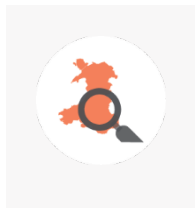
Gwybodaeth bellach

Mae gan Archwilio Cymru amrywiaeth o wybodaeth arall i gefnogi gwaith craffu ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru, ac i barhau i wella'r gwasanaethau mae'n eu darparu i bobl yng Nghymru.

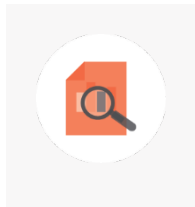
Ewch i'n gwefan i weld:

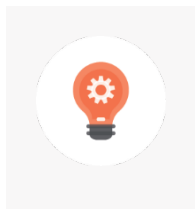
Ein cyhoeddiadau sy'n ymdrin â'n gwaith archwilio mewn gyrff cyhoeddus.

Gwybodaeth am ein gwaith sydd ar ddod a'n rhaglen waith ar gyfer archwilio perfformiad.

Offer data i'ch helpu i ddeall tueddiadau gwariant cyhoeddus yn well.

Manylion ein gwaith a digwyddiadau Arfer Da gan gynnwys rhannu arferion sy'n dod i'r amlwg a mewnwelediadau o'n gwaith archwilio.

Ein cylchlythyr sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i chi'n rheolaidd am ein gwaith archwilio gwasanaethau cyhoeddus, arfer da, a digwyddiadau.

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.

